

بررسی تلویزیون در سه دوره (شهریور ۱۳۵۷ تا تیر ۱۳۵۸)

● تلویزیون در آستانه انقلاب

مهدی محسنیان راد - هوشنگ عباسزاده

بررسی هر هفته یک روز (۱/۱) بوده و نمونه‌گیری مربوط به سال ۱۳۵۵، (۱۰/۱) بوده است.

بخش اول این تحقیق به روش کتابخانه‌ای و از طریق تهیه فیش از مطالب و خبرها منعکس شده در روزنامه کیهان و همچنین اعلامیه‌ها و شبنامه‌های کارکنان اعتصابی و نوار شب ۲۱ بهمن تلویزیون، تهیه شده است. بی‌شک اسناد و مدارک دیگری نیز در این زمینه وجود دارد که به آنها دست نیافته‌ایم.

در بخش دوم، از طریق بررسی آماری فهرست برنامه‌های تلویزیون تهیه شده است.

این گزارش، که در دو بخش اصلی، «رویدادها» و «برنامه‌ها» تدوین شده، خلاصه‌ای است از آنچه که در سازمان رادیو تلویزیون از استعفای قطبی تا چهارماه پس از پیروزی انقلاب روی داده و همچنین گزارشی آماری از تغییرات برنامه‌ها در سه دوره یادشده.

برای اینکه بتوان چهره تلویزیون را قبل از این دوره‌های سه‌گانه نیز به یاد آورد و به هنگام مقایسه از آن استفاده کرد، گزارش آماری برنامه‌های تلویزیون (برنامه اول) مربوط به سال ۱۳۵۵ نیز در جدولها آورده شده است.

نمونه‌گیری برنامه‌ها در سه دوره مورد

بخش اول رویدادها

وره اول: استعفای رضا قطبی تا ورود
نظامیان به تلویزیون
(۵۷/۶/۲۱ تا ۵۷/۹/۸)

ف. رویدادهای درون سازمانی
روز ۲۱ شهریور ۱۳۵۷، درحالی که شانزده
روز از عمر کابینه شریف امامی گذشته بود و نیز
به روز از اجرای حکومت نظامی در دوازده شهر
ایران و چهارروز از کشتار هفده شهریور،
می گذشت، مهندس رضا قطبی، مدیرعامل
از زمان رادیو تلویزیون ملی ایران از سمت خود
استعفا داد.

در پی استعفای قطبی، دکتر محمدرضا عاملی
برآنی، وزیر اطلاعات و جهانگردی از طرف
حکومت و وقت، با حفظ سمت، وظایف
مدیرعاملی این سازمان را به عهده گرفت. شریف
امامی، سه هفته بعد در جمع کارکنان
رادیو تلویزیون گفت: «انتخاب آقای دکتر عاملی
این جهت بود که دموکراسی را در ایشان از
پس قویتر دیده.»

به دنبال استعفای قطبی، ظرف دو هفته
رومی از مدیران رادیو تلویزیون استعفا
دادند. این استعفاها همزمان با آغاز اعتصابهای
سبع درسازمانهای دولتی بود. نخستوزیر
ایران از سرایت این اعتصاب به رادیو تلویزیون،
ز دوازده مهرماه در جمع کارکنان سازمان
ظهور یافت و با آنها به صحبت نشست و به
کارکنان قول همه گونه تأمینهای رفاهی داد.
سختوزیر که در پی راهحلی می گشت تا مردم به
ریو و تلویزیون اعتماد کنند، در این جلسه
ت: «بنده نمی دانم از کجا دستور داده شده
راجع به اعتصابها چیزی ننویسد و نگویید.
شما نگویید، رادیو بی.بی.سی خواهد گفت.
ما خودتان بگویید، بگذارید مردم به رادیوی
ما اعتماد کنند. بدانند که آنچه شما می گوئید
ست است... این را بدانید که بنده با کمال میل
با علاقه مندم به اینکه دستگاه رادیو و
ریزیون مورد اعتماد، اطمینان و علاقه مردم
بد. این وقتی حاصل است که شما مطالب
صحیح و حقیقی را منعکس کنید و البته عرض
دم مصالح مملکت را در نظر بگیرید و مطالب
به نحوه ای منعکس کنید که اثر سوء نداشته
باشد. در عین

نظرخواهی سازمان به نخستوزیر داد و اظهار
داشت: «یکی از یافته های این بررسیها این است
که اکثر مردم تهران آقای شریف امامی را
می شناسند و نسبت به او نظر مساعد دارند و
همچنین مردم تهران بر این گمان هستند که
مسائل و مشکلات آنان توسط دولت آقای
شریف امامی کاهش می یابد!»

اما سه روز بعد، موج اعتصاب بسه
رادیو تلویزیون نیز رسید. در نخستین روز
اعتصاب واحدهای پخش و خبر رادیو تلویزیون به
کار خود ادامه دادند، اما فردای آن روز دفتر
مرکزی خبر نیز اعتصاب کرد. به دنبال آن،
رهبری اعتصاب را شورای مؤسس اتحادیه
کارکنان سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران (در
این گزارش از این پس فقط با عنوان «شورا»
ذکر خواهد شد) به عهده گرفت. شورا تصمیم
گرفت که به کارکنان و همچنین دفتر مرکزی
خبر اجازه دهد تا یک هفته به کار خود ادامه
دهند و برای مسئولان یک مهلت یک هفته ای
تعیین کرد که تا به خواسته های شورا جامه عمل
پوشانند. مهمترین خواسته شورا، جلوگیری از
هر نوع سانسور در برنامه های رادیو تلویزیون
بود. آنها در این زمینه قطعنامه ای با بیست ماده
صادر کردند که نخستین ماده آن دادن آزادی
بیان و عقیده بر اساس قانون اساسی و متمم آن و
اعلامیه جهانی حقوق بشر، و از بین بردن محیط
اختناق و تهدید و ارعاب، و استقلال و بی طرفی
رادیو تلویزیون بود.

روز هیجده مهرماه در دومین روز اعتصاب،
دکتر ناصرالدین شاه حسینی به عنوان مدیرعامل
جدید سازمان انتخاب شد. شاه حسینی با دو
جمله «عدم سانسور برای رادیو تلویزیون» و

«سازندگی برنامه ها برای مردم» کار خود را
شروع کرد. او در گفتگو با مطبوعات خواسته
شورای مؤسس را در مورد اینکه رادیو تلویزیون
باید بدون هیچ سانسوری انعکاس دهنده
واقعتهای جامعه باشد، کاملاً منطقی و اصولی
نامید و گفت اگر در این هدف موفق نشود،
استعفا خواهد داد.

فردای آن روز، مدیرعامل جدید با هشت تن
از سخنگویان و نمایندگان منتخب در مجمع
عمومی نمایندگان شورا که روز قبل انتخاب
شده بودند، به مدت سه ساعتونیم برای
رسیدگی به خواسته های بیست گانه کارکنان به
صحبت نشست. در انتها صورتجلسه ای تهیه شد
و در مورد تک تک مواد بیست گانه تصمیمهایی
گرفته شد. در ابتدای این صورتجلسه به
توافق اصولی و کلی به دست آمده بین شورا و
مدیرعامل اشاره شد و ذکر شد که یک فرصت
پانزده روزه برای اقدام، داده خواهد شد (با این
شرط که این فرصت از سوی مجمع عمومی
نمایندگان نیز تصویب شود).

در مورد ماده یک قطعنامه بیست ماده ای
که مهمترین ماده این قطعنامه - مبنی بر تعمیم
آزادی برای سازمان - بود، نوشته شد: «در مورد
ماده یک و تعمیم آزادی با اعلام موافقت خود
برای برنامه سازان و همکاران این حق را قابل
شوند که در امور جاری و وظیفه ای خود از
آزادی کامل بهره جویند و آن را در حاصل کار
خود به جلوه در آورند» در پایان، پاسخ
مدیرعامل به شرح زیر نوشته شد:

«- با آزادی بیان در امور برنامه سازی و
رادیو تلویزیون موافق هستم.»
در انتهای این صورتجلسه تاکید شد که عین
صورتجلسه در سه صفحه به نظر مدیریت عامل
رسانده شد و ایرادی گرفته نشد.

در آغاز ورود شاه حسینی به سازمان و تهیه
صورتجلسه مذکور و سخنرانی نخستوزیر
درحالی که کارکنان در انتظار اجرای
خطمشی های تعیین شده برای آزادی سازمان

● بدلیل اعتصاب کارکنان تلویزیون،

پخش برنامه ها با اشکالهای بسیاری روبرو شد.
فردای نخستین اعتصاب کارکنان دفتر مرکزی خبر،
برای نخستین بار در تاریخ تلویزیون در ایران،
پخش برنامه اخبار با اشکالهایی روبرو شد.

حقیقت را هم گفته باشد.»

در انتهای این جلسه، معاون سیاسی
زمان، گزارشی را از مرکز تحقیقات و

بودند، واقعه کوچکی در کرمان باعث شد دومین اعتصاب شکل بگیرد.

دردگیرهای کرمان، یکی از کارکنان ادیوتلوویزیون مرکز کرمان به وسیله ماموران نظامی مضروب و بازداشت شد. موجی از اعتراض در مراکز رادیو تلویزیون تهران و شهرستانها آغاز شد. شورا به دنبال این خشونت وقوع چندین مورد حمله مردم به خبرنگاران سازمان اعلامیه‌ای صادر کرد. در این اعلامیه گفته شد که مردم ایران سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران را یک سازمان خبیری و فرهنگی کاذب که حاصل سالها اختناق و سانسور بوده بی‌شناسند. شورای موسس به مدیرعامل جدید مقامهای مسئول هشدار داد که لازم است ادیوتلوویزیون به صورت یک واحد مستقل، نه یک سازمان وابسته، به کار خود ادامه دهد و از مدیرعامل خواست که به عنوان نخستین قدم در این جهت، متن قطعنامه بیست ماده‌ای شورا را در ادیوتلوویزیون پخش شود و به اطلاع مردم برسد. در این قطعنامه، برکناری مدیران و مسئولان سازمان که باعث سانسور اخبار هستند، اعلام قبول اصل استقلال کامل سازمان از سوی هیئت دولت، اعلام و تأیید لغو سانسور در رادیو تلویزیون و قطع ارعاب و تهدید از جانب مدیران و ایادی آنها خواسته شده بود.

شورا در همین اعلامیه، به کارکنان پخش و دفتر مرکزی خبر، اطلاع داد که از آنها در برابر انتشار معدودی از مسئولان معلوم الحال پشتیبانی خواهد کرد.

سرانجام مذاکرات شورا با مسئولان با شکست روبرو شد و دومین اعتصاب از روز اول بان آغاز شد. در این اعتصاب بجز کارکنان پخش، همه کارکنان سازمان در تهران دست از کار کشیدند. اعتصابها اعلام کردند تا تحقق کامل خواسته‌های بیست گانه خود به اعتصاب ادامه خواهند داد.

به دنبال آن، ظرف چند روز تمام مراکز شهرستانها نیز به پشتیبانی از تهران اعتصاب کردند.

هفت روز بعد، نخست وزیر، وزیر اطلاعات و مدیرعامل سازمان «بی‌طرفی کامل» رادیو تلویزیون ملی ایران را همراه با سایر خواسته‌های کارکنان سازمان پذیرفتند و به این ترتیب دومین اعتصاب نیز پایان یافت.

دکتر شاه‌حسینی یک روز پس از این اعلام بی‌طرفی، اظهار داشت که اگر بتواند برنامه‌ها را بدون سانسور عرضه کند، باقی می‌ماند. در غیر این صورت از سازمان خواهد رفت. وی پنج روز بعد، به خاطر اعتراض به برقراری دوباره سانسور استعفا کرد. فردای آن روز ارتشبد زهاری نخست وزیر شد.

در آن هنگام، سومین اعتصاب کارکنان رادیو تلویزیون ملی ایران در سراسر کشور آغاز شده بود. این اعتصاب یکپارچه تا زمان اشغال رادیو تلویزیون از سوی نظامیان در روز هفتم آذر

ادامه داشت.

ب- محتوا و پخش برنامه‌ها

چهارده روز پس از استعفای قطبی، اعلام شد که پخش «شو»های تلویزیونی تا آخر مهرماه از شبکه‌ها ممنوع اعلام شده است. اگر چه علت این تصمیم، وقوع زلزله طبعی اعلام شده، اما چنین اقدامی در طی ده سال فعالیت رادیو تلویزیونی ملی ایران بی‌سابقه بود. چهار روز پس از آن، در حالی که قرار بود مدت پخش برنامه‌ها افزایش یابد، اعلام شد که سریالهای جدید ایرانی تهیه نخواهد شد و خرید برنامه‌های جدید خارجی نیز تا اطلاع ثانوی ممنوع خواهد بود. علت این اقدام، اجرای برنامه صرفه‌جویی دولت گفته شد.

روزنامه کیهان، فردای اعلام خبر ممنوعیت خرید برنامه‌های جدید خارجی نوشت: «پس از کنار رفتن مهندس رضا قطبی و همچنین انتصابات جدیدی که در این سازمان انجام یافت، مدیران پخش شبکه‌های اول و دوم تلویزیون با این مشکل مواجه شده‌اند که نمی‌دانند سیاست جدید سازمان چیست و آنها چه باید بکنند، به همین جهت نیز طی دو هفته اخیر و بخصوص پس از جمعه هفده شهریور، مدیران پخش دو شبکه فارسی زبان، به جای پخش برنامه‌های جدید، دست به سوی برنامه‌های گذشته و تکراری که مسئولیت کمتری دارد، دراز کرده و همچنان منتظر تعیین تکلیف و خط‌مشی جدید سازمان هستند. بخصوص که گفته می‌شود این دو مدیر واهمه دارند که درگیر و دار مشکلات مختلف و نبود ضابطه‌ای دقیق، به اصطلاح کاسه کوزه‌ها برسر آنها بشکند.

مسئولان رادیو تلویزیون چهار روز بعد، اعلام کردند که نظرات گروه‌های سیاسی را بی‌طرفانه پخش خواهند کرد. آنها گفتند عقاید، افکار و نظرات گروه‌های مختلف سیاسی اجتماعی و اجرایی که فعالیت، تشکل و پایگاهی مشخص داشته باشند با رعایت بی‌طرفی و به طور متعادل از رادیو تلویزیون پخش خواهد شد. محمود طاهری یکی از برنامه‌سازان رادیو تلویزیون، سی‌ام مهرماه اعلام کرد که به دلیل برقراری حکومت نظامی و نبودن حال و هوای سابق، امکان استفاده از واحد سیار تلویزیون در شهر وجود ندارد و به همین جهت برنامه‌های قبلی‌اش دیگر تهیه نخواهد شد.

دوم آبان، یک روز پس از آغاز دومین اعتصاب کارکنان رادیو تلویزیون، اعلام شد که پخش سریالهای خشونت‌بار از تلویزیون ممنوع

شده است. در پی آن، از نمایش

چهار سریال پلیسی به‌عنوان سرآغاز سیاست جدید سازمان برای قطع برنامه‌های خشونت‌بار جلوگیری شد.

به دلیل اعتصاب کارکنان، پخش برنامه‌ها با اشکالهای بسیاری روبرو می‌شد. فردای نخستین اعتصاب کارکنان سازمان و به دنبال اعتصاب کارکنان دفتر مرکزی خبر، برای نخستین بار در تاریخ تلویزیون در ایران، پخش برنامه اخبار با اشکالهایی روبرو شد. همان شب پخش فیلم سینمایی نیز بارها در شهرستانها قطع و سرانجام نمایش آن در نیمه متوقف شد. در دومین اعتصاب به دلیل اعتصاب در مراکز شهرستانها اغلب مراکز فقط برنامه‌های تهران را تقویت و پخش می‌کردند و برنامه‌های محلی متوقف شده بود.

خاموشیهای عمده برق نیز در قطع ارتباط مردم با تلویزیون تأثیر فراوانی داشت. در سومین روز اعتصاب، گوینده برنامه رسماً اعلام کرد که به دلیل اعتصاب گروهی از کارکنان سازمان، برنامه زودتر از همیشه پایان خواهد یافت. در همان شب پخش برنامه اخبار نیز به علت اعتصاب بسیار کوتاه شده بود.

دو روز پس از پیروزی اعتصاب و اعلام بی‌طرفی کامل سازمان، با پخش برنامه «این سو و آن سوی زمان»، لغو کامل سانسور در رادیو تلویزیون اعلام شد. تا اینکه روز سیزده آبان

آن شروع به توقیف دسته جمعی می‌نمایند که تا حدود ۲۰ نفر پیش‌بینی می‌گردد و متعاقباً لیست کامل آن‌را منتشر خواهیم نمود.

در نتیجه این اعمال یکی از این مامورین توسط کارمندان شناسایی و پس از شکستن فرستنده و خالی کردن اسلحه کمری و انداختن اسلحه در خرابه‌های اطراف خود مأمور توسط مردم مضروب میگردد.

در این میان، فیلمبرداران کثیف ساواک که همیشه در خدمت تله‌پرس بوده‌اند در لباس یک آژانس خسارچی N. B. C از تظاهرات فیلمبرداری می‌نموده تا بتواند کارمندان فعال در اعتصاب را شناسایی نماید، بدین جهت فیلمهای موجود را همکاران توقیف نموده و اخطار می‌نمایند بار دیگر در میان کارمندان دیده نشوند.

اینک ما به‌مزدوران اخطار می‌دهیم اگر کارمندانی را که ارتش گرفته است آزاد ننمایند ما هم کارمندان کثیفی را که در

رادیو تلویزیون هنوز در اشغال نظامیان است. علاوه بر آن کارکنان مرکز اغلب با اجتماع در خیابانهای اطراف جام جم، تظاهرات بسیار آرامی می‌کردند. سوم دی‌ماه این تظاهرات منجر به درگیری بین کارکنان سازمان و قوای نظامی شد. کارمندان اعتصابی طی شبانه‌های با عنوان «هشدار به گردانندگان رادیو و تلویزیون نظامی» در مورد این درگیری نوشتند:

«در روز یکشنبه سوم دی‌ماه مانند روزهای قبل کارمندان با ایمان رادیو تلویزیون در خیابان پهلوی دست به تظاهرات آرام زده و نسبت به اشغال رادیو تلویزیون اعتراض نمودند.

گویا دولت دیگر طاقت این تظاهرات آرام را از دست داده است. بدین جهت عده‌ای مامور ساواک را در میان کارمندان جای داده تا با شعارهای تند، دستاویزی برای تیراندازی و کتک‌کاری به وجود آورد. این نقشه کثیف اجرا شد و چند نفر مضروب گردیدند و کار به‌جایی رسید که سربازان مزدور با کارد سنگری خود صورت یک خانم کارمند را مجروح نموده و به‌دنبال

میرداران گروه خبری، جریان درگیری بین دانشجویان دانشگاه تهران را با ماموران مومت نظامی به‌صورت فیلم خبری موثری ثبت کردند. نمایش این فیلم که می‌خواست رگر اخبار بدون سانسور باشد به‌شدت بر ر عمومی تاثیر گذاشت. روزنامه‌ها این فیلم را نوع خود یک جسارت حرفه‌ای همراه با رت نامیدند و آن‌را دقیقترین گزارش‌وسند ته دانشگاه معرفی کردند.

بردای آن‌روز، در حالی که فقط ۶ روز از م «بی‌طرفی کامل» رادیو تلویزیون از سوی ست وزیر می‌گذشت، این فیلم از طرف وزیراعات توقیف شد و رادیو تلویزیون به‌اشغال میان در آمد. از همان موقع در پی آغاز سین اعتصاب کارکنان رادیو تلویزیون، سور به‌شدت در تلویزیون اعمال می‌شد ام برنامه‌ها نیز تکراری یا از قبل تهیه شده

روز دوم: ورود نظامیان به تلویزیون تا پیروزی انقلاب

(۵۷/۹/۸ تا ۵۷/۱۱/۲۲)

رویدادهای درون سازمانی

به دنبال نخست‌وزیری ارتشید اژه‌اری و مان با ورود نظامیان به تحریریه روزنامه‌های مراکز و شروع اعتصاب یکپارچه مطبوعات، روز ۵۷/۹/۸ با استقرار تانکهای سنگین در اطراف جم و اشغال رادیو تلویزیون به وسیله میان، تنها وسیله ارتباطی آزاد، اعلامیه‌های کپی شده و زیراکسی بود که در میان آنها عیبه‌ها و اعلامیه‌های شورای مؤسس رادیو زیون ملی ایران و یا کارکنان مراکز ستانها نیز به چشم می‌خورد.

بر برخی از این اعلامیه‌ها، کارکنان مراکز ستانها، از رادیو تلویزیون به عنوان «پادگان و تلویزیون نظامی ایران» یاد می‌کردند. آنها اعلامیه‌های خود بارها تاکید کردند که در س برنامه‌های رادیو تلویزیون نظامی دخالتی ند و افراد متخصص ارتشی هستند که مان را برای پخش دروغهای خود در اختیار

رنامه‌های تلویزیون در تهران به وسیله میان تهیه و پخش می‌شد و مراکز شهرستانها هیچ‌گونه کار تولیدی یا پخش برنامه را در ن انجام نمی‌دادند و به طور مستقیم صدا و یر تلویزیون تهران را پخش می‌کردند.

کارکنان رادیو تلویزیون هر چند وقت یک‌بار با ر شبانه‌های به مردم اطلاع می‌دادند که

فرستنده را از کنار خواهند انداخت. همچنین کارکنان رادیو تلویزیون بین‌المللی نیز از نخست‌وزیر خواستند که فهرست کامل ساواکیها را منتشر کنند در غیر این صورت شبکه بین‌المللی را از کار خواهند انداخت.

اعتراض سریع و همه‌جانبه کارکنان فرستنده‌های مختلف رادیو تلویزیون بعب شد تا در فاصله کوتاهی، نخست‌وزیر رسماً از گفته‌های خود پوزش بخواهد. وی تأکید کرد که منظور او این نبوده که هشت‌هزار کارمند شریف رادیو تلویزیون همگی ساواکی هستند بلکه غرض این بوده که در رادیو تلویزیون نیز نظیر هر سازمان دیگری تعدادی ساواکی استخدام شده‌اند.

اما کارکنان رادیو تلویزیون در این مورد پافشاری کردند و روز دوم بهمن هفتاد تن از اعضای شورا، اعلام جرمی علیه نخست‌وزیر تسلیم دادستان کل کشور کردند.

روز سی دیماه، در شانزدهمین روز از عمر کابینه بختیار، امیر مسعود برزین به مدیریت عاملی سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران انتخاب شد. فردای آن روز شورای مؤسس این انتصاب را رد کرد. سرانجام روز بیست و دو بهمن، رادیو تلویزیون از اشغال نظامیان درآمد.

ب- محتوای برنامه‌ها

با ورود نظامیان به تلویزیون، شورای مؤسس طی اعلامیه‌ای از مردم خواست که گیرنده‌های رادیو تلویزیون خود را ببندند. در این اعلامیه، آرم سازمان با شکلی جدید نشان داده شده بود: دو شیر تفنگ به دست و کلاه خود نظامی بر سر.

بجز اخبار، بقیه برنامه‌های تلویزیون تکراری بودند. حتی برخی از این برنامه‌ها در مدت اشغال نظامی تلویزیون سه تا هفت بار پخش شدند.

دولت نظامی به علت اعتصاب یکبارچه کارکنان تلویزیون ناچار به تعطیل شبکه بین‌المللی وادغام برنامه اول با برنامه دوم شد. در ایام ماه محرم، تلویزیون به طور مستمر برنامه‌های مذهبی پخش می‌کرد، حجم این برنامه‌ها آنچنان بود که تهیه کنندگان برنامه‌های مذهبی تلویزیون طی اطلاعیه‌ای اعلام کردند که برنامه‌های مذهبی، نوارهای ضبط شده سابق است.

با روی کار آمدن کابینه بختیار، چون هنوز رادیو تلویزیون در اشغال نظامیان بود و کارکنان نیز به اعتصاب ادامه می‌دادند، چهره تلویزیون چندان تغییری نکرده بود.

دوم بهمن، به هنگامی که صحبت از بازگشت امام خمینی به ایران بود، مسعود برزین اعلام کرد که در صورت موافقت کارکنان اعتصابی، مراسم ورود امام به طور مستقیم به وسیله رادیو تلویزیون پخش می‌شود. اما ده روز بعد، پخش مستقیم مراسم ورود امام در همان دقیقه‌های اول قطع شد. مردم به شدت نسبت به این عمل اعتراض کردند. نخست‌وزیر گفت که او دستور

سازمان مشغول کار هستند گرفته و همان اعمالی را که ارتش و ساواک با ملت ایران انجام می‌دهد، در مورد آنها اجرا خواهیم نمود.

پیروز باد ملت ایران- به امید رادیو و تلویزیون آزاد و مستقل. کارمندان اعتصابی رادیو و تلویزیون ملی ایران

در پی سقوط کابینه ارتشید از هاری، روز ۱۶ دی‌ماه، همزمان با معرفی کابینه بختیار اعتصاب ۶۲ روزه مطبوعات با پیروزی پایان یافت. اما شورای مؤسس رادیو تلویزیون در اطلاعیه‌ای اعلام کرد که به اعتصاب ادامه خواهد داد. فردای آن روز، در اطلاعیه‌ای دیگر اعلام شد که یکی از کارکنان تلویزیون به نام منصوره پور کاوه به وسیله ماموران حکومت نظامی مضروب و دستگیر شده است. جرم این فرد، همراه داشتن بولتن اعتصاب بوده است. آنها در این اطلاعیه خواستار آزادی فوری این عضو تلویزیون شدند. روز بعد توجع فراز آمد، چهارمین مدیرعامل رادیو تلویزیون که در کابینه از هاری به این سمت انتخاب شده بود، استعفا کرد.

سه روز پس از روی کار آمدن کابینه بختیار، شورا اعلام کرد که تا معرفی کابینه جدید در هیچ مذاکره‌ای شرکت نمی‌کند و به اعتصاب ادامه خواهد داد.

روز ۲۴ دی‌ماه، در ملاقات نمایندگان شورا با روزنامه‌نگاران، اعلام شد که از این پس، در هر شرایطی و تسلط هر گونه دولتی، محتوای برنامه‌های تلویزیون فقط باید با نظارت گروه‌های مترقی و روشنفکر همچون کانون نویسندگان، جمعیت حقوقدانان، سازمان دانشجویان و دیگر سازمانها و گروه‌های مترقی تهیه شود. در حالی که در آن شرایط رادیو تلویزیون هنوز در اشغال نظامیان بود.

در پنجمین روز معرفی کابینه بختیار، شورای مؤسس قطعنامه جدیدی را منتشر کرد. در این قطعنامه، رسماً اعلام شد که خواست کارکنان سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران، خواست امام خمینی است و باید کمیته‌ای برای تهیه ضوابط جدید قانونی سازمان تشکیل شود.

بختیار در پی این قطعنامه در یکی از سخنرانیهای خود، دست‌اندرکاران رادیو تلویزیون را به عنوان ساواکیها معرفی کرد. پس از این اظهارات، موجی از اعتراض از سوی کارکنان برخاست. آنچنان که کارکنان رادیو تلویزیون آذربایجان شرقی تهدید کردند که

قطع پخش مستقیم را نداده است. مسعود برزین علت آن را نقض عوامل چسب‌گرا در رادیو تلویزیون ذکر کرد. اما شورای مؤسس اعلام کرد که علت عدم پخش مستقیم ورود امام، اشغال استودیوهای پخش به وسیله نظامیان بوده است.

نظامیان مستقر در تلویزیون نیز علت قطع پخش مستقیم را پخش نکردن سرود شاهنشاهی و تصویر شاه در ابتدای برنامه توسط کارکنان اعتصابی تلویزیون ذکر کردند.

سرانجام موافقت شد که نوار ورود امام از تلویزیون پخش شود. این عمل انجام شد و به هنگام پخش آن از تلویزیون، بین بینندگان برنامه در پادگان نیروی هوایی درگیری روی داد.

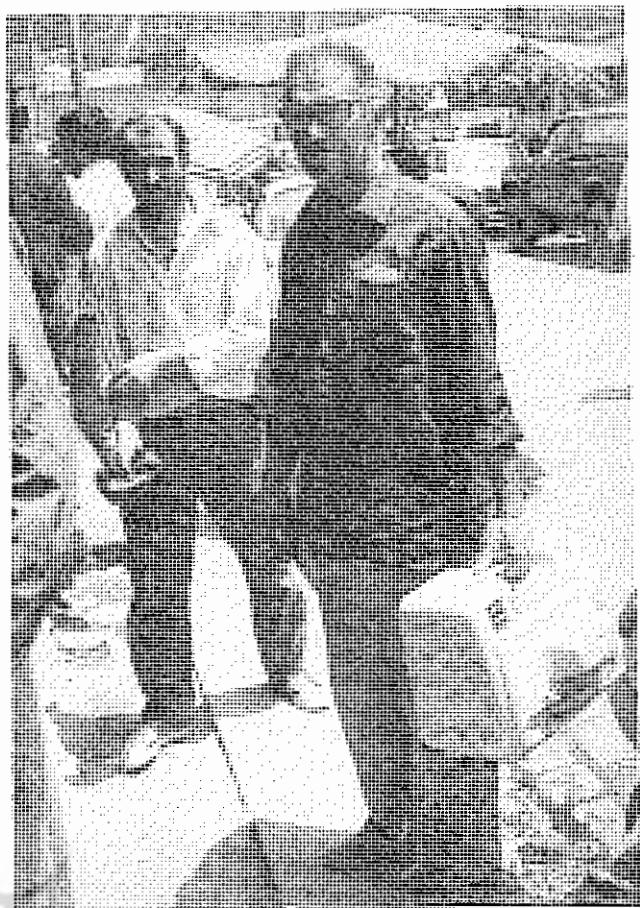
دوره سوم: پیروزی انقلاب به بعد

(۵۷/۱۱/۲۲ تا ۵۸/۴/۱)

الف- رویدادهای درون سازمانی

بعد از ظهر بیست و یک بهمن، در حالی که هنوز نبرد مردم با قوای نظامی به طور پراکنده ادامه داشت، شادروان آیت‌الله طالقانی در یک پیام تلویزیونی از اعتصابیهای رادیو تلویزیون خواست به سرکار خود بازگردند. پس از پخش این پیام، کارکنان رادیو تلویزیون جلوی سازمان، در خیابان جام جم، جمع شدند و هزاران نفر از مردم نیز به آنها پیوستند. در این میان افراد گارد به همراه تانکهای خود ساختمان جام جم را بدون درگیری با مردم ترک کردند و اعتصابیها وارد مرکز رادیو تلویزیون شدند. در این موقع جز یک نفر، هیچ یک از کسانی که در تمام مدت اعتصاب، رادیو تلویزیون را اداره کرده بودند، آنجا نبود. فرستنده رادیو در حدود دوساعت و نیم قبل از تلویزیون با این جمله کار خود را شروع کرد: «توجه فرمایید، توجه فرمایید، توجه فرمایید: این صدای راستین ملت ایران است. صدای انقلاب.»

گوینده رادیو می‌گفت: «وقتی که پیام آیت‌الله طالقانی پخش شد، ما در گوشه و کنار شهر و میان شما بودیم و با همان شکل به پای رادیو تلویزیون شما آمدم تا صدای شما را به گوش شما و به گوش جهانیان برسایم... ما هنوز با رهبری انقلاب ارتباط مستقیم نتوانسته‌ایم برقرار کنیم و ارشاد شویم. حفاظت سازمان اکنون در دست کارکنان اعتصابی است. ما هیچ‌گونه امکانات حفاظتی نداریم. ما نگران این سرمایه عظیم هستیم، ما از این میکروفون از

گرم و مشتبهایی که به علامت پیروزی بالای سر
گره کرده بود، کار خود را شروع کرد.
جملات گوینده ناقص و افعال آن نامشخص
بود. او گفت:

«هموطنان باید به اطلاعاتان
برسانم کار جدید سازمان رادیو
تلویزیون ملی ایران را سازمان
رادیو تلویزیون ملت مبارز ایران
را همچنان که مشاهده می کنید
واز ظواهر ما هم پیداست که در
میان شما بودیم، موقعی که
صحبت از شروع کار مجدد ما شد
تاموقی که پیام به آمدن به خانه
ما شد که خانه شماست، در میان
شما بودیم. در نقطه‌های مختلف
شهر شلوغی بودیم که در پس آن
سیاهی و به دنبال آن یک دنیا
پیروزی وجود داشت. از میان
شما آمدیم و با همان شکل در
میان شما و به پای تلویزیون شما
آمدیم و صدای شما را به گوش
چپانیان می‌رسانیم.

شورای مؤسس اتحادیه
کارکنان سازمان رادیو تلویزیون
ملی ایران هر چه دارد، از ملت
مبارز ایران دارد، از ملت غیوری
دارد که در طول سالیان سال
همانند گلی خود را پر پر کرد و

فبری جنبش می‌خواهیم که ما را راهنمایی و
مک کنند تا در مقابل توطئه مجبزشویم. ملت
ران نیز باید ما را یاری کند.

اهمیت رادیو بر هیچ کس پوشیده نیست.
دیو آخرین سنگر رژیم‌هاست. ایسن
برج بی بر خورد افراد گارد ما را نگران کرده
عدم ارتباط با رهبر جنبش ما را بیشتر نگران
رده است. گوینده رادیو چند بار از مردم
ستقر در اطراف جام جم و میدان ارک خواست
به رعایت نظم را بنمایند و مراقب اسنساد پر
زش سازمان و تجهیزات گرانبهای آن باشند.

در میان برنامه‌های آن روز عصر رادیو، چند
ر گوینده اطلاعیه‌ای به شرح زیر خواند:
«از تمامی همکاران اعتصابی تلویزیون که در
سمت فنی پخش وجودشان مورد احتیاج است،
خواهشمندیم هر چه زودتر به مرکز فرستنده
تریف بیاورند.»

ساعت نوزده و چهارده دقیقه، سرانجام
رکنان فنی توانستند فرستنده تلویزیون را به
ر اندازند. از آن لحظه تا ساعت نوزده و سی
نقیه برنامه تلویزیون به طور مشترک از رادیو
ز پخش می‌شد.

تلویزیون با تصویر چند شاخه شکوفه کار
ود را شروع کرد. بعد آرم تلویزیون ملی ایران
رنگ سبز در حالی که در دست دوشیر آرم
شاخه گل پسرپر شده بود وزیر آن جمله
گرامی باد بهار آزادی» به چشم می‌خورد،
مراه با سرود «ای ایران، ای مرز پر گهر» پخش
د. آنگاه گوینده تلویزیون با ژاکت و بدون

شروع انقلاب ایران را پایه گذارد.
هموطنان در ۲۴ ساعت گذشته

شاید
هم خیلی بیشتر در ۴۸ ساعت
گذشته شاهد رویدادهایی بودیم
که همگان از آن اطلاع دارید.
کارکنان رادیو تلویزیون ملی
ایران از دیروز بامداد متوجه
اتفاقاتی که در شهر می‌گذشت،
شدند. کارکنان بسا هم بسه
کمک‌رسانی همه هموطنان وارد
میدان عمل شدند. از هر گوشه
این اتفاقات، از هر لحظه
جانفشانی و از شهیدهایی که
خون خود را نثار این جویبار
کردند یادگار داریم. همچنان که
من به سازمان رادیو تلویزیون
می‌آمدم انبوه جمعیت کثیری که
شادمانه دستشان را نثار کارکنان
اعتصابی می‌کردند. کارکنان
اعتصابی را شرمند می‌کردند.
هر چه هست، این پیروزی از آن
شماست. از آن ملتی است که
خون داده است و خون خود را
نثار این انقلاب کرده است. در
زمانی که آرم رادیو تلویزیون با
گلپهایی در دست شیران و تحت
عنوان بهار آزادی پخش شد.
هدف این بود که این گلپهای
پرپر شده جوانانی هستند که
خونشان دین بزرگی به این
انقلاب دارد. به خاطر ارج
گذاشتن و احترام به تمام
خونهای شهدایی که ریخته شد و
تشکر از تمامی قشرهای جامعه
ایران که خون خود را نثار
کرده‌اند. مبارزانی که به نوعی
وظیفه خود را انجام داده‌اند.
بجاست که سر تعظیم فرود
بیاوریم. سپاس از تمامی
هممیهنان، از تمامی آنهایی که
این انقلاب را آبیاری کرده‌اند.

در طول روزهای گذشته،
بخصوص در چهل و هشت ساعت
اخیر، شاهد جانبازی و فداکاری
جوانان برومند سازمان مجاهدین
خلق، چریکهای فدایی خلق و
دیگر هموطنان بودیم که چگونه
بیاری دیگر هموعان خود

شتافتند و دشمن را سرکوب کردند.

بجاست که مجدداً از سوی شورای مؤسس اتحادیه کارکنان سازمان رادیو تلویزیون ملی ایران که دربرگیرنده تمامی کارکنان اعتصابی است، خدمت تمامی ملت مبارزو... و شریف ایران سر تعظیم فرود آوریم...»

در آن شب به جهت آنکه مرکز خبر رادیو و تلویزیون به خبرها دسترسی نداشت، رادیو چندبار ضمن ارائه چند شماره تلفن از مردم خواست گزارشهای مربوط به درگیریها و پیروزیهای ملت را تلفنی اطلاع دهند.

ساعت بیست و سی دقیقه اخبار رادیو و تلویزیون به طور مشترک و همزمان پخش شد. مسعود معینی گوینده اخبار تلویزیون، در ابتدای خبرها، برای بزرگداشت شهدای انقلاب، یک دقیقه سکوت اعلام کرد. در اولین برنامه اخبار تلویزیون پخش از پیروزی انقلاب، فقط فیلمی که از طریق ماهواره در مورد خروج قوای نظامی به دست آمده بود نمایش داده شد. در آغاز این فیلم دورنمایی از تهران همراه با کلمات Tehran C.B.S به چشم می خورد.

در ساعت بیست و سه و سی دقیقه تلویزیون با سرود ای ایران و با آرم دوشیر به رنگ مشکی با دو گل در دست روی زمینه قوس و قزح رنگی به همراه جمله «گرمای باد بهار آزادی» برنامههای خود را پایان داد.

فردای آن روز روزنامهها خبر دادند که شورای مؤسس از دیشب، عنوان تصویر انقلاب را برای تلویزیون انتخاب کرده است.

فردای آن شب، شایعه حمله به ساختمان رادیو و تلویزیون در جام جم، از تلویزیون پخش شد. اضطراب و نگرانی هنوز در میان کارکنان رادیو تلویزیون موج می زد. آن شب در حالی که کارکنان سازمان چراغها را خاموش کرده بودند و سینهخیز در اتاقها به سر می بردند، تلویزیون به کار خود ادامه داد.

فردای پیروزی انقلاب صادق قطبزاده از سوی امام به سرپرستی موقت سازمان رادیو تلویزیون انتخاب شد. او سه روز پس از پیروزی، طی پیامی از کارکنان سازمان خواست که برای مدتی در جهت برقراری آرامش در کشور فعالیت کنند. متن پیام سرپرست موقت سازمان چنین بود:

«کارکنان اعتصابی رادیو تلویزیون که روز گذشته در پی

۱۲۰ روز اعتصاب و حرکت همگام با پیروزی ملت ایران کار خود را آغاز کردند، در این لحظات که اوضاع عمومی مملکت در هم ریخته و کشور نیاز مبرمی به آرامش دارد، لازم است از این پس برای مدتی کوتاه در جهت این هدف فعالیت کنند و با کار خود به برقراری آرامش یاری رسانند تا طرح سازماندهی جدیدی برای این مرکز حساس در راه برقراری جمهوری عدل اسلامی پایه ریزی شود.»

ت ف ر ش

شش روز پس از پیروزی، شورای مؤسس با سرپرست سازمان توافق کردند که یک شورای بیست نفره، طرح، برنامه ریزی و اجرای برنامههای سازمان رادیو تلویزیون را به عهده گیرد. اما روز بعد روزنامهها خبر دادند که سه زندانی سیاسی سابق تلویزیون عباس سماکار، طیفور بطحایی و رضا علامهزاده طی نامه سرگشادهای که برای کارکنان سازمان نوشته اند، اعلام کرده اند که در این سازمان سانور وجود دارد و جز اعلامیههای کمیته انقلاب اسلامی اجازه

پخش هیچیک از اعلامیههای سازمانها و احزاب و گروههای دیگر را نمی دهند. به دنبال آن، سرپرست سازمان نیز اعلام کرد که از این پس، این سازمان اخبار مربوط به گروههای مختلف سیاسی را نخواهد خواند و به جای آن، پیامهای امام خمینی، مشکلات دولت و اخبار ستاد فرماندهی را پخش خواهد کرد و تلویزیون باید بیان پابرنهها باشد.

اول اسفند اختلاف کارکنان مرکز خوزستان با مدیر داخلی مرکز سبب شد که برنامه یکی از اعضای کمیته انقلاب قطع شود.

سرپرست سازمان در همان روز در جمع کارکنان سازمان سخنرانی کرد و اعلام داشت که رادیو تلویزیون در بست در اختیار رهبری انقلاب اسلامی و نماینده آن است.

از آن هنگام، سیل نامه و طومار با صدها امضا از سوی مردم در تایید عملکرد سرپرست سازمان به رادیو تلویزیون سرازیر شد. از اوایل اسفند، «پاکسازی» در سازمان آغاز شد. در قدم نخستین، پنجاه تن از کارکنان اخراج شدند. گفته شد این افراد به طور مستقیم یا غیرمستقیم، در خدمت رژیم طاغوتی پهلوی بوده اند. در میان آنها دوتن از اعضای شورای مؤسس نیز وجود داشتند.

هشتم اسفند، پس از جلسه چهارساعته شورای مؤسس، اطلاعیهای صادر و در آن اعلام شد، کار تولید در کلیه واحدها آغاز شده است. در این اطلاعیه تأکید شده بود که قابلیت های حرفه ای در خدمت صدا و سیما انقلاب خواهد بود.

پنج روز بعد، حجت الاسلام فلسفی طی یک سخنرانی در قم که به وسیله فرستنده اف ام، شهر قم پخش شد، به شدت از رادیو تلویزیون انتقاد کرد و اظهار داشت که رادیو تلویزیون نقش خود را در زمینه آگاه کردن مردم از جمهوری اسلامی ایفا نکرده است. آقای فلسفی در این سخنرانی از امام تقاضای احضار سرپرست رادیو تلویزیون را کرد.

در همان روزها، سرپرست رادیو تلویزیون از گروههای مختلف و صاحب نظران اجتماعی درخواست کرد که برای طرح مسایل انقلاب در تلویزیون آمادگی خود را اعلام کنند.

بیست اسفند، گروهی از زنان در اعتراض به پخش نشدن فیلم تظاهرات آنها در دادگستری، در مقابل ساختمان رادیو تلویزیون دست به تظاهرات زدند و تهدید کردند که اگر متن کامل این فیلم پخش نشود، متحصن خواهند شد. صادق قطبزاده در جمع تظاهر کنندگان حاضر شد و دلیل پخش نشدن فیلم را نداشتن امکانات فنی ذکر کرد و گفت رادیو تلویزیون یک سازمان بی طرف است.

نمایندگان این گروه پس از اینکه نتوانستند با سرپرست سازمان ملاقات کنند، با شعار «مرگ بر سانور» تلویزیون را ترک کردند.

فردای آن روز هفتاد و پنج تن از دیگر کارکنان سازمان مشمول پاکسازی شدند و به

خواهیم گرفت».

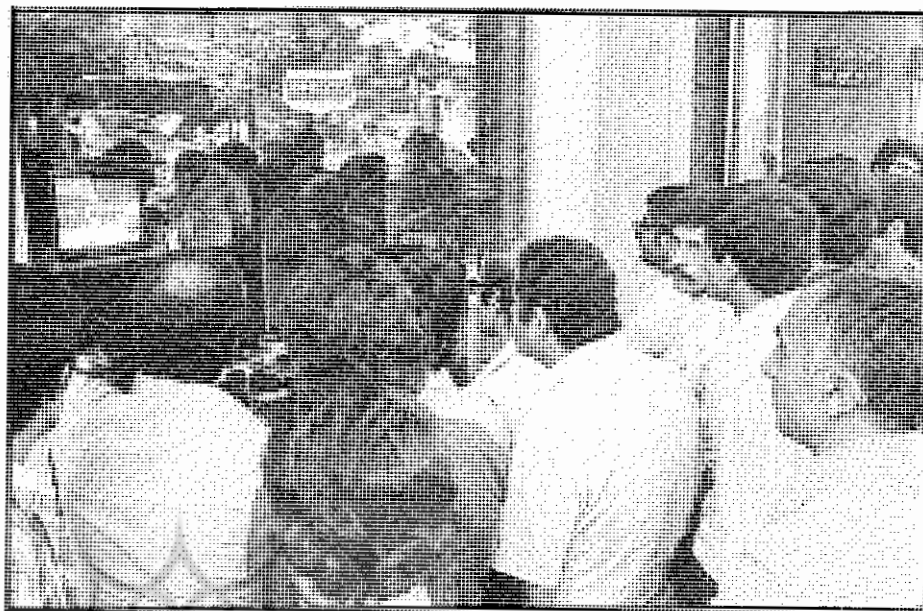
دوم خرداد، شادروان آیت‌الله طالقانی در مصاحبه‌ای قاطعیت صادق قسطنطین را تایید کرد. آیت‌الله طالقانی در این مصاحبه گفت: «دستگاه حساس رادیو تلویزیون و مسئولیتهایی که دارد، شاید از نظر حساس بودن از دستگاه نخست‌وزیری هم بیشتر باشد. البته مشکلاتی در رادیو تلویزیون هست ولی به نظر من، آن رادیو تلویزیون که ایده‌آل خود من باشد، نیست ولی کارهای مثبتی هم کرده است. و از آن راضی هستم. چون مردم قاطعی در راس آن است زیرا در کشور واوضعی که می‌بینم هنوز افراد مسئول با تردید کار می‌کنند، انسان از آدم قاطع خوشش می‌آید. ممکن است اشتباه هم بکند و بعد اشتباهش را ترمیم کند.»

ب- خط‌مشی سازمان

بررسی دقیق خط‌مشی سازمان در دوره سوم، به هیچ‌وجه با مطالعه‌های مختصر بر روی آنچه امام خمینی و صادق قسطنطین در باره تلویزیون گفته‌اند، ممکن نیست. به‌ویژه آنکه ماخذ ما گفته‌های آنان در طی ۲۲ بهمن ۵۷ تا اول تیرماه ۵۸ است. از سوی دیگر، به احتمال قوی ما نتوانسته‌ایم به تمام اظهارات گفته شده دست یابیم.

در چهارمین روز پس از پیروزی انقلاب، صادق قسطنطین، خط‌مشی اولیه سازمان را تلاش برای برقراری آرامش در کشور اعلام کرد. به دنبال آن در ۲۲ بهمن، ایشان اظهار داشت که تلویزیون باید بیان پابره‌نما باشد و در اول اسفند اعلام کرد که رادیو تلویزیون در پست در اختیار رهبری انقلاب اسلامی خواهد بود.

امام خمینی در پیام نوروز ۱۳۵۸ در باره رادیو تلویزیون گفت: «رادیو تلویزیون یک دستگاهی است که هم در طرف تبلیغات فاسد اهمیت زیاد دارد و هم در تبلیغات صحیح. تمام مطبوعات این‌طور است. منتهی اهمیت رادیو تلویزیون بیشتر از همه است. این دستگاهها، دستگاههای تربیتی است. باید تمام اقشار ملت با این دستگاهها تربیت شوند. یک دانشگاه عمومی است. یعنی دانشگاهی است که در تمام سطوح کشور گسترده است. باید از آن به عنوان دانشگاه تا آن اندازه‌ای که می‌شود، استفاده کرد. باید این دستگاه دستگاهی باشد که بعد از چندسال تمام قشر ملت را روشن کند. تمام را مبارز بار بیاورد. تمام را متفکر بار بیاورد. تمام اینها را مستقل بار بیاورد. آزادمنش بار بیاورد. از غربزدگی بیرون کند.

انتصاب سرپرست موقت مرکز رادیو تلویزیون زنجان دست به اعتصاب و تحصن زدند. دهم اردیبهشت یکی از کارگردانان تلویزیون طی نامه‌ای که در مطبوعات چاپ شد، نسبت به عدم پخش فیلم «در گنبد چه گذشت» اعتراض کرد و آن را نشانه‌ای از سانسور در رادیو تلویزیون دانست.

قسطنطین دوازده روز بعد در گفتگو با مطبوعات اعلام کرد: «هیچ‌گونه خبری قبل از انتشار از زیردست من نمی‌گذرد.»

بسیست و یک اردیبهشت، از ورود یکی از کارکنان سازمان به تلویزیون جلوگیری شد. شورای مؤسس طی اطلاعیه‌ای نسبت به این اقدام اعتراض کرد. در این اطلاعیه اتهامهایی به امور مالی سازمان زده شد. در پی آن، روابط عمومی سازمان اعلام کرد که کمیسیون ویژه‌ای مأمور رسیدگی به این اتهامها شده است. در اطلاعیه روابط عمومی سازمان تاکید شده بود که به همت مدیران با شرافت، با ایمان و قاطع امور مالی تسویه‌ای در این واحد به عمل آمده که مورد اعتراض و تحریک عده‌ای ضدانقلابی و خائن شده است. در این اطلاعیه گفته شد: «محرکین که نام آنها صبح فردا جلوی در ورودی سازمان اعلام خواهد شد، حق ورود به ساختمان را نخواهند داشت. ما خوب می‌دانیم که ضد انقلاب اصرار دارد که امور مالی را که از امسور جاری این سازمان است و جلوی سواستفاده‌های بسیاری را با قاطعیت گرفته مختل نماید. بنابراین با قاطعیت انقلابی منبعث از نیروی لایزال مردم جلوی این افراد را

نبال آن اعلام شد که هزینه بورس تحصیلی اشتاد و پنج تن از کارکنان سازمان که در خارج کشور به تحصیل اشتغال داشته‌اند، قطع شده است. گفته شد علت این تصمیم این بوده که افراد مذکور بر اساس رابطه نه ضابطه از این بورسها استفاده کرده‌اند.

شانزده فروردین، سرپرست سازمان طی یک برنامه مشترک رادیو تلویزیونی در باره خط‌مشی رادیو تلویزیون اظهار داشت «فکر غالب بر این سازمان با توجه به نیاز جامعه و ایده‌آل‌های اسلامی است باید از کسانی باشد که به این ایده‌آل‌های اعتقاد کامل داشته باشند و ثنائی نتوانند آن را پیاده کنند.» وی افزود: «در تلویزیون باید سعی شود با برنامه‌های ارشادی و در عین حال تفریحی و سرگرم کننده یک آموزش عمومی به مجموع جامعه داده شود. برای این منظور ۲/۵ تا ۳ ساعت برنامه به خوبی می‌تواند ارضا کننده باشد.»

بسیست فروردین، سندیکای برنامه‌سازان تلویزیون مشکل از گروههای تهیه کننده، کارگردان، صدابردار، تصویر، فیلمبردار، روبرپرداز، موتور، عکاس، گوینده، هنرپیشه، نیمیشن، گریمر، مدیر و منشی صحنه، کوراتور، گرافیک و آهنگساز طی اطلاعیه‌ای از کلیه برنامه‌سازان خواست تا در جلسه‌ای برای بررسی چگونگی کسار و برنامه‌های آینده برنامه‌سازان حضور یابند.

اول اردیبهشت نخستین اعتصاب پس از پیروزی انقلاب از سوی چهل تن از کارکنان مرکز زنجان انجام شد. آنها در اعتراض به

استقلال به مردم بدهد.

این از همه چیزهایی که در این دستگاههاست، مهمتر است و این وظیفه دارد که با مردم حکم معلم و شاگرد داشته باشد. اشخاص نویسنده، اشخاص گوینده، اشخاص فهیم در اینجا صحبت میکنند، به جای آن چیزهایی که به درد ملت نمی خورد یا مضر به حال ملت است، یک چیزهایی مفیدی را به مردم بدهند و یک غذای مفیدی به مردم بدهند. مردم را تغذیه کنند به غذاهای صحیح و سالم و من امید دارم که این دستگاه همان طور که وعده کردند که به تدریج درست بشود و قدم را یک خرده بالاتر بردارند و زودتر ان شاء الله تصفیه بشوند و تعدیل بشوند ...»

صادق قطب زاده، روز ۱۶ اسفند ۵۸ اظهار داشت که ایده تلوویزی رادیو تلوویزیون اسلامی است و پیاده کنندگان این ایده تلوویزی باید به آن اعتقاد کامل داشته باشند.

بخش دوم برنامه‌ها

در سال ۱۳۵۵، هر روز، به طور متوسط ۷۱۷/۱ دقیقه برنامه از تلوویزیون کانال اول پخش می شد. این مقدار در دوره اول مورد بررسی به ۵۱۰/۴ دقیقه کاهش یافت. در دوره دوم این مقدار باز هم کاهش یافت و به هر شب ۴۰۹/۸ دقیقه رسید. در دوره سوم کاهش پخش برنامه‌های تلوویزیون ادامه یافت و به ۳۶۱/۱ دقیقه در هر شب رسید.

در این بخش از گزارش، ابتدا به تعریف واژه‌های مورد استفاده برای دسته بندی برنامه‌های تلوویزیون می پردازیم و سپس نسبت برنامه‌های مختلف را در سال ۱۳۵۵ و در سه دوره یاد شده و همچنین میانگین مدت پخش هر یک از برنامه‌ها را در هر یک از دوره‌ها خواهیم دید.

لازم به توضیح است که به علت تعطیل زودرس دانشگاهها و در نتیجه نداشتن فرصت کافی، امکان استفاده از روشهای آماری پیشرفته برای تجزیه و تحلیل نتایج، به دست نیامد، در انتهای گزارش با استفاده از منحنی و نمودارهای ارائه شده تا حدودی می توان معنی دار بودن برخی از نسبتها را حدس زد.

راهنمای واژه‌ها

فیلم و نوار تولید داخلی: تمام برنامه‌هایی که به صورت فیلم و یا نوار ویدئو در تولید تلوویزیون تهران و یا مراکز شهرستان تهیه می شود.

موسیقی ایرانی: تمام برنامه‌هایی که محتوای آنها را موسیقی ایرانی تشکیل می داده است. شامل برنامه موسیقی ایرانی، ترانه، تکنوازی، همناوری، موسیقی اصیل، شعر و واریته.

برنامه‌های مذهبی: تمام برنامه‌هایی که محتوای مذهبی دارند.

سخنرانیها: صحبت طولانی یک نفر که به طور کامل یک برنامه را تشکیل می دهد.

مصاحبه‌ها: تمام برنامه‌هایی که محتوای اصلی آن را مصاحبه تشکیل می دهد.

فیلمها و نوارهای تولید خارجی: تمام برنامه‌هایی که به صورت فیلم و یا نوار ویدئو در خارج از ایران به وسیله شرکت‌های فیلم سازی و یا ایستگاههای تلوویزیون خارجی تهیه می شود.

برنامه‌های زنده: شامل برنامه اخبار و تمام برنامه‌هایی است که به صورت زنده در استودیو و یا خارج از استودیو اجرا می شود. قسمت زنده برنامه کودک نیز در این گروه محاسبه شده است.

پلاتو: تعداد دفعه‌هایی که گوینده تلوویزیون اعلام برنامه می کند.

اسلاید و موزیک: اسلاید همراه با موزیک که در آغاز و فاصله برنامه‌ها پخش می شود.

اسلاید مذهبی: اسلایدهای مذهبی که در برنامه‌های ویژه مذهبی و یا قبل از اذان پخش می شود.

الف- نوارها و فیلمهای تولید داخلی

۴۹/۳ درصد برنامه‌های تلوویزیون در سال ۱۳۵۵ را نوارها و فیلمهای تولید داخلی تشکیل می داد و هر شب به طور متوسط ۳۵۳ دقیقه

نوار و فیلم تولید داخلی پخش می شد. این نسبت در دوره اول به ۲۸/۴ درصد و هر شب ۱۴۵ دقیقه کاهش یافت. در دوره دوم نسبت و مقدار برنامه‌های تولید داخلی باز هم کاهش یافت و به ۲۶/۹ درصد، هر شب ۱۱۰/۵ دقیقه رسید. در دوره سوم این کاهش ادامه یافت و نسبت نوارها و فیلمهای تولید داخلی به ۲۸/۲ درصد رسید. اما میانگین پخش شبانه ۱۰۲ دقیقه شد. (گرچه در دوره اول و دوم به علت اعتصاب کارکنان سازمان، تولید داخلی متوقف شده بود ولی برنامه پخش نشده قبلی و یاتکراری پخش می شد) در این بررسی نوارها و فیلمهای تولید داخلی به ۵ دسته تقسیم شده است:

۳- سخنرانی‌ها

نمونه، مربوط به سال ۱۳۵۵ و همچنین دوره اول، نسبت پخش سخنرانیها را صفر نشان می دهد. در دوره دوم، سخنرانیها ۱/۱ درصد

۱- موسیقی ایرانی

۱۱/۶ درصد برنامه‌های تلوویزیون را در سال ۱۳۵۵ موسیقی ایرانی تشکیل می داد (هر شب

برنامه‌ها و هر شب ۴/۵ دقیقه بوده، در حله سوم، سخنرانیها ۴/۳ درصد برنامه‌ها را برمی‌گرفت و هر شب ۱۵/۵ دقیقه پخش شده است.

مصاحبه‌ها

مصاحبه‌ها (به جز اخبار) در سال ۱۳۵۵، ۱۳ درصد برنامه‌ها را شامل می‌شد (به‌طور متوسط هر شب ۱/۲ دقیقه). در دوره اول این نسبت به ۰/۷ و هر شب ۳/۶ دقیقه رسید. در دوره دوم با هم افزایش یافته و ۲/۸ درصد کل برنامه‌ها را شامل شد (هر شب ۱/۶ دقیقه) در دوره سوم این افزایش بسیار چشمگیر شد و به ۱ درصد رسید (هر شب ۲۷ دقیقه).

سایر برنامه‌های تولید داخلی

در سال ۱۳۵۵ ۳۶/۹ درصد کل برنامه‌ها را سایر برنامه‌های تولید داخلی از قبیل شوهای تریونی، سریالهای ایرانی و مسابقه‌ها و غیره تشکیل می‌داد و هر شب به‌طور متوسط ۲۶۴/۲ دقیقه پخش می‌شد. در دوره اول این نسبت به ۱۶/۸ درصد (هر شب ۸۵/۸ دقیقه) کاهش یافت. در مرحله دوم مقدار کاهش کمتر شد و به ۰/۴ درصد هر شب (۱/۸ دقیقه) رسید. در دوره سوم پخش سایر برنامه‌های تولید داخلی به ۴/۲ درصد رسید که هر شب به متوسط ۱۵/۳ دقیقه پخش می‌شد.

نوارها و فیلمهای تولید خارجی

۲۹/۱ درصد کل برنامه‌های تلویزیون را در سال ۱۳۵۵، نوارها و فیلمهای تولید خارجی تشکیل می‌داده (هر شب ۲۱۲/۳ دقیقه). در دوره اول، این نسبت افزایش فوق‌العاده‌ای یافت. ۴۷/۵ درصد کل برنامه‌ها رسید. چون ساعتی پخش برنامه‌ها کاهش یافته بود. گین پخش برای هر شب به ۲۴۲۶ دقیقه رسید. در دوره دوم، این نسبت باز هم افزایش یافته و به ۵۸/۷ درصد رسید (هر شب ۲۴۰/۵ دقیقه). در دوره سوم این نسبت به ۴۲/۹ درصد رسید (هر شب ۱۵۵ دقیقه). باید خاطر نشان کرد که چه در مورد برنامه‌های تولید خارجی و سایر برنامه‌ها، در دوره سوم محتوای آنها کاملاً تغییر کرد. ولی محتوایی در این زمینه تحلیل به عمل نیامده و تنها تغییرات مربوط به مدت برنامه‌ها گزارش شده است. و بی‌سابقه خارجی که در سال ۱۳۵۵، هر شب ۱ دقیقه پخش می‌شد و ۱/۸ درصد کل برنامه‌ها را تشکیل می‌داد، در سه دوره مورد توجه به صفر رسید.

برنامه‌های زنده

در سال ۱۳۵۵، هر شب به‌طور متوسط ۱۵ درصد آن اخبار و ۱۸ درصد بقیه برنامه‌ها را شامل می‌کرد (در دوره اول این مقدار افزایش یافت و به ۳۰/۱ درصد رسید).

اول این میانگین به ۹۴/۱ دقیقه برای هر شب کاهش یافت (۱۸/۴ درصد کل برنامه‌ها). در دوره دوم این کاهش با هم بیشتر شد و به ۴۲/۳ دقیقه در هر شب رسید (۱۰/۳ درصد کل برنامه‌ها). در دوره سوم، این نسبت افزایش یافت و به ۸۰/۶ دقیقه در هر شب و ۲۳/۳ درصد کل برنامه‌ها رسید.

۳- سایر برنامه‌ها

از میزان پخش آگهی، اسلاید و موزیک، اسلاید مذهبی و پلاتو در سال ۱۳۵۵، اطلاعاتی به دست نی‌آوردیم. در دوره اول، هر شب ۶/۱ دقیقه آگهی پخش می‌شد. از دوره دوم پخش آگهی از تلویزیون متوقف شد. این توقف تا دوره سوم ادامه داشت.

اسلاید و موزیک در دوره اول هر شب ۱۶/۴ دقیقه بود (۳/۲ درصد) در دوره دوم به ۱۰/۳ دقیقه (۲/۵ درصد)، و در دوره سوم به ۱۵/۱ دقیقه (۴/۲ درصد) رسید.

اسلاید مذهبی در دوره اول هر شب ۰/۲ دقیقه (۰/۱ درصد)، دوره دوم ۳/۲ دقیقه (۰/۸ درصد) و دوره سوم ۱/۸ دقیقه (۰/۵ درصد) بود.

پلاتو در دوره اول ۶ دقیقه (۱/۲ درصد) بود، در دوره دوم ۳ دقیقه (۲/۵ درصد) و در دوره سوم ۷/۱ دقیقه (۱/۹ درصد)

در دو جدول و نمودارهای زیر تغییرهای برنامه‌ها در دوره‌های مورد بررسی نشان داده شده است:

۱- اخبار
سال ۱۳۵۵، هر شب به‌طور متوسط ۱۲۴/۱ دقیقه اخبار از تلویزیون پخش می‌شد. (اعم از اخبار سیاسی، ورزشی، شهرستانها و غیره) که ۱۷/۳ درصد کل برنامه‌ها را تشکیل می‌داد. در دوره اول پخش اخبار به‌طور متوسط به ۶۴ دقیقه در هر شب (۱۲/۵ درصد کل برنامه‌ها) رسید. در دوره سوم این کاهش بیشتر شد و به ۴۰/۵ دقیقه رسید (۹/۹ درصد کل برنامه‌ها) اما در دوره سوم پخش اخبار افزایش یافت و به هر شب ۶۲/۱ دقیقه رسید (۱۷/۲ درصد کل برنامه‌ها).

۲- سایر برنامه‌های زنده

در سال ۱۳۵۵، هر شب به‌جز اخبار به‌طور متوسط ۲۷/۳ دقیقه سایر برنامه‌های زنده پخش می‌شد (۳/۸ درصد کل برنامه‌ها)، در دوره اول این مقدار افزایش یافت و به ۳۰/۱ درصد رسید.

نمودار مقایسه درصد مدت برنامه‌های تلویزیون در سه دوره مورد بررسی

